

กสม. ๑

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๓ เดือน สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๔

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๓๒/๒๕๖๔

เรื่อง สิทธิชุมชน กรณีกล่าวอ้างว่าการประกอบกิจการรับซื้อน้ำยางและผลิตยางแผ่นส่งผล
กระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน

ผู้ร้อง

ที่ ๑

ใช้ชื่อว่า “ผู้ใช้น้ำ” ตำบลบ้านนิคม อำเภอบางขัน
จังหวัดนครศรีธรรมราช”

ที่ ๒

ผู้ถูกร้อง

นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนิคม

๑. ความเป็นมา

ผู้ร้องทั้งสองได้ร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามคำร้องที่ ๕๔/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๔ กล่าวอ้างว่า สถานประกอบการรับซื้อน้ำยางและผลิตยางแผ่น (ไม่ระบุชื่อโรงงานและพิกัดที่ตั้ง) จำนวน ๒ แห่ง ในพื้นที่ตำบลบ้านนิคม อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ปล่อยน้ำเสียจากกระบวนการผลิตลงในบ่อกักเก็บน้ำเสียของสถานประกอบการโดยไม่มีระบบบำบัดน้ำเสีย ทำให้เกิดกลิ่นเน่าเหม็นสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับผู้ร้องทั้งสองและประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนบริเวณใกล้เคียงเป็นอันมาก อีกทั้งในช่วงฤดูฝน บ่อกักเก็บน้ำเสียของสถานประกอบการทั้งสองแห่งยังเอ่อล้นและมีการปล่อยลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะซึ่งประชาชนใช้ประโยชน์ร่วมกัน ทำให้น้ำเน่าเสียเกิดกลิ่นเหม็นจนไม่สามารถใช้ประโยชน์ได้ ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชน ผู้ร้องทั้งสองได้ร้องเรียนต่อผู้ถูกร้องเพื่อให้ดำเนินการแก้ไขปัญหา แต่ปัญหาดังกล่าว ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเป็นรูปธรรม จึงขอให้ตรวจสอบ

๒. การพิจารณาคำร้องเบื้องต้น

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพิจารณาจากข้อเท็จจริงเบื้องต้นแล้วเห็นว่า พฤติการณ์ตาม que ผู้ร้องกล่าวอ้างเป็นกรณีเกี่ยวกับสิทธิชุมชน ซึ่งอยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖

๓. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้ตรวจสอบโดยพิจารณาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ดังต่อไปนี้

- ๑) หนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนิคม ที่ นศ ๘๐๓๖๐/๓๖๗ ลงวันที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๒) หนังสือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ นศ ๐๐๓๓(๒)/๕๐๔ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๓) หนังสือสำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ นศ ๐๐๑๔.๒/๙๙๒ ลงวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๔) หนังสือจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช ที่ นศ ๐๐๑๗.๑/๖๔๘๙ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๕) หนังสือสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) ที่ ทส ๐๒๐๕(๑๔)/๓๒๓ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๖) หนังสือองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนิคม ที่ นศ ๗๙๕๐๑/๑๒๘ ลงวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๔ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
- ๗) บันทึกข้อเท็จจริงจากผู้ร้องที่ ๑ และผู้ร้องที่ ๒ ทางโทรศัพท์ของพนักงานเจ้าหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๔. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาคำร้อง ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง ฝ่ายผู้ถูกร้อง บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บทบัญญัติของกฎหมาย และหลักสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้อง ข้อเท็จจริงรับฟังในเบื้องต้นได้ว่า ผู้ร้องทั้งสองพักอาศัยอยู่ในพื้นที่ [REDACTED] ตำบลบ้านนิคม อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช กล่าวอ้างว่า ผู้ร้องทั้งสองและประชาชนในพื้นที่ได้รับความเดือดร้อนจากสถานประกอบกิจการรับซื้อน้ำยางพาราและผลิตแผ่นยางพารา (ผลิตยางแผ่นโดยใช้วิธีการตากแห้ง) จำนวน ๒ แห่ง

สถานประกอบกิจการแห่งแรก คือ สถานประกอบกิจการ [REDACTED] ตั้งอยู่ในพื้นที่ [REDACTED] ตำบลบ้านนิคม อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีใบอนุญาตประกอบกิจการที่เป็นอันตราย

ต่อสุขภาพ ผู้ถูกร้องออกให้ ณ [REDACTED] สิ้นอายุในวันที่ [REDACTED] มีเครื่องจักรรวม [REDACTED] แรงม้า และมีคนงานจำนวน [REDACTED] คน ไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานตามพระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงไม่เข้าข่ายเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้องถูกควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพบว่า มีระบบบำบัดน้ำเสียเป็นแบบบ่อฝัง จำนวน ๑ ระบบ (มีบ่อบำบัดน้ำเสีย ๓ บ่อ) โดยบ่อที่ ๑ มีปริมาณน้ำเสียสูงเกือบถึงขอบบ่อ น้ำมีสีดำคล้ำ มีกลิ่นเหม็น มีเศษใบไม้ มีเศษยางในบ่อเนื่องจากมิได้มีการดักเศษยางในรางรวบรวมน้ำเสียก่อนไหลเข้าบ่อบำบัดน้ำเสีย อาจก่อให้เกิดกลิ่นจากการหมักหมมของเศษยาง ส่วนบ่อที่ ๒ น้ำมีสีเขียว และบ่อที่ ๓ (บ่อสุดท้าย) น้ำมีสีเหลืองอ่อน มีลักษณะขุดลงลึก แต่มีคันขอบบ่อยกสูงเพียงด้านเดียว ทั้งนี้ บ่อบำบัดน้ำเสียบ่อสุดท้ายตั้งอยู่ในสวนยางพาราของตนเอง ไม่พบการระบายน้ำที่ออกสู่ภายนอก และไม่พบแหล่งน้ำสาธารณะในบริเวณใกล้เคียง

สถานประกอบกิจการแห่งแรกนี้ ผู้ถูกร้องได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องที่ ๑ เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๓ และศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราชแจ้งเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องที่ ๑ ให้ทราบอีกครั้ง เมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ซึ่งเมื่อได้รับเรื่องร้องเรียนทั้งสองครั้ง เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้องพร้อมด้วยเจ้าพนักงานสาธารณสุขได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและแจ้งให้ผู้ประกอบการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงวิธีการบำบัดน้ำเสียและติดตามผลการแก้ไขปัญหา กล่าวคือ กรณีเมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๓ ได้มีหนังสือแจ้งให้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงวิธีการบำบัดน้ำเสีย ได้แก่ ๑) ปลูกต้นไม้รอบ ๆ บ่อบำบัดน้ำเสีย เพื่อเป็นการดูดซับกลิ่นไม่ให้ฟุ้งกระจายไปในวงกว้าง และเป็นการป้องกันการพังทลายของดิน ๒) เผื่อระวางไม้ให้น้ำล้นออกจากบ่อบำบัดบ่อที่ ๑ ได้โดยเฉพาะในฤดูฝน และ ๓) เพิ่มปริมาณ Effective Microorganism (EM) ที่ใช้กำจัดกลิ่น ซึ่งผู้ถูกร้องได้ตรวจสอบแล้วปรากฏว่าได้มีการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามที่เจ้าหน้าที่แจ้งแล้ว ส่วนกรณีเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และแจ้งให้ผู้ประกอบการดำเนินการแก้ไขบ่อบำบัดน้ำเสียบ่อที่ ๓ ด้วยการขุดให้ลึกหรือทำผนังกันรอบบ่อให้สูงขึ้นพร้อมทั้งใส่สารดับกลิ่นในบ่อบำบัดให้มากขึ้น และติดตั้งกั้นกันบำบัดน้ำเสียในบ่อบำบัดที่ ๓ เพื่อเพิ่มออกซิเจนในน้ำ จากนั้นวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง พร้อมด้วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสมสรรได้ลงไปตรวจสอบสถานประกอบกิจการอีกครั้ง พบว่า ผู้ประกอบการได้ดำเนินการแก้ไขบ่อบำบัดน้ำเสียบ่อที่ ๓ ด้วยการสร้างผนังกันรอบบ่อบำบัดดังกล่าวแล้ว และต่อมา ผู้ถูกร้องได้ออกคำสั่งเป็นหนังสือ ที่ นศ ๗๙๕๐๑/๑๒๑ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๔ ให้ผู้ประกอบกิจการดำเนินการแก้ไขปรับปรุงเพื่อระงับเหตุร้องเรียนดังกล่าว ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือคำสั่ง นอกจากนี้ หลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีหนังสือสอบถามข้อเท็จจริงไปยังผู้ถูกร้อง

และประสานขอความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการแก้ไขปัญหายุ่งสำนักงาน
อุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) ผู้ถูกร้องได้
ร่วมกับหน่วยงานดังกล่าวลงพื้นที่ตรวจสอบและให้คำแนะนำสถานประกอบการในการแก้ไขปรับปรุง
อีกครั้งเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ และต่อมา ผู้ถูกร้องได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อสอบถาม
ความคิดเห็นของประชาชนที่พักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกับสถานประกอบการในระยะทางไม่เกิน
๑ กิโลเมตร พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลกระทบจากสถานประกอบการ [REDACTED]
และมีบางครอบครัว [REDACTED] ได้รับผลกระทบเกี่ยวกับกลิ่นบ้างเล็กน้อยในช่วงที่มีฝนตก

ส่วนสถานประกอบการแห่งที่สอง คือ สถานประกอบการ [REDACTED] ตั้งอยู่ใน
พื้นที่ [REDACTED] ตำบลบ้านนิคม อำเภอบางขัน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ยื่นขออนุญาตประกอบกิจการที่
เป็นอันตรายต่อสุขภาพแล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณาออกใบอนุญาตจากผู้ถูกร้อง สถานประกอบ
กิจการดังกล่าวมีเครื่องจักร รวม [REDACTED] แรงม้า และมีคนงานจำนวน [REDACTED] คน ซึ่งไม่เข้าข่ายเป็นโรงงานตาม
พระราชบัญญัติโรงงาน พ.ศ. ๒๕๓๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม จึงไม่เข้าข่ายเป็นแหล่งกำเนิดมลพิษที่ต้อง
ถูกควบคุมการระบายน้ำเสียออกสู่แหล่งน้ำสาธารณะหรือออกสู่สิ่งแวดล้อมภายนอกตามพระราชบัญญัติ
ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๓๕ จากการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง
และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบว่า น้ำในบ่อบำบัดน้ำเสียทั้ง ๓ บ่อ มีสภาพดำคล้ำ มีท่อระบายน้ำในบ่อที่ ๓
ที่สามารถระบายลงสู่คลองสาธารณะได้ และสถานประกอบการ [REDACTED] ได้ปล่อยน้ำเสีย
ลงสู่คลองสาธารณะจริง แต่เนื่องจากเป็นหน้าแล้งน้ำเสียที่ไหลลงสู่คลองสาธารณะจึงมีปริมาณน้อย

สถานประกอบการแห่งที่สองนี้ ศูนย์ดำรงธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราชได้แจ้งเรื่อง
ร้องเรียนจากผู้ร้องที่ ๒ ให้ผู้ถูกร้องทราบเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง
ได้ลงพื้นที่ตรวจสอบและแจ้งให้ผู้ประกอบการดำเนินการแก้ไขปัญหเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔
โดยการจัดทำผนังกันบ่อบำบัดน้ำเสียทั้ง ๓ บ่อ ให้สูงขึ้น และได้ให้จัดทำท่อระบายน้ำจากบ่อที่ ๑ ไปสู่
บ่อที่ ๒ จากบ่อที่ ๒ ไปสู่บ่อที่ ๓ ในระดับที่สูงขึ้นเพื่อให้เกิดการพักน้ำในแต่ละบ่อก่อนจะไหลลงสู่บ่อ
อีกทั้งได้แจ้งให้ใช้สารระงับกลิ่น (EM หรือกากน้ำตาล) ใส่ในบ่อบำบัดน้ำเสียด้วย จากนั้นวันที่ ๒๔
กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ เจ้าหน้าที่ของผู้ถูกร้อง พร้อมด้วยผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล
บ้านสมสรร ได้ลงไปตรวจสอบสถานประกอบการอีกครั้ง พบว่า ผู้ประกอบการได้มีการแก้ไขตาม
คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ในบางส่วนแล้ว จึงแจ้งให้ผู้ประกอบการแก้ไขปรับปรุงเพิ่มเติม โดยผู้ถูกร้องได้
ออกคำสั่งเป็นหนังสือ ที่ นศ ๗๙๕๐๑/๑๒๒ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๔ ให้ผู้ประกอบการดำเนินการ
แก้ไขปรับปรุงเพื่อระงับเหตุร้องเรียนดังกล่าว ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือคำสั่ง นอกจากนี้
หลังจากที่สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีหนังสือสอบถามข้อเท็จจริงไปยังผู้ถูกร้อง

และประสานขอความร่วมมือในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและดำเนินการแก้ไขปัญหาไปยังสำนักงาน
อุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช และสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) ผู้ถูกร้องได้
ร่วมกับหน่วยงานดังกล่าวลงพื้นที่ตรวจสอบและให้คำแนะนำสถานประกอบการในการแก้ไขปรับปรุง
อีกครั้งเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ และต่อมา ผู้ถูกร้องได้มอบหมายเจ้าหน้าที่ลงพื้นที่เพื่อสอบถาม
ความคิดเห็นของประชาชนที่พักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกับสถานประกอบการในระยะทางไม่เกิน
๑ กิโลเมตร พบว่า ประชาชนได้รับผลกระทบด้านกลิ่นเหม็นเล็กน้อย กรณีที่มีลมพัดแรงหรือฝนตก
ประชาชนยังคงใช้น้ำในลำคลองเพื่ออุปโภคได้ตามปกติ โดยไม่พบว่าน้ำมีกลิ่นหรือเกิดการเน่าเสีย
และไม่พบว่ามีสัตว์น้ำตายแต่อย่างใด

ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องได้มีการจัดทำข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนิคม เรื่อง กิจการ
ที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. ๒๕๖๑ และข้อบัญญัติดังกล่าวได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่
๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ และมีผลใช้บังคับในวันถัดไป ซึ่งสถานประกอบการทั้งสองแห่งเข้าข่าย
เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ประเภท กิจการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร (๒) การล้าง อบ รม
หรือสะสมยางดิบ

กรณีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องมีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็น
การละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องทั้งสอง กรณีการปฏิบัติหน้าที่ตรวจสอบ กำกับดูแลการประกอบกิจการ
รับซื้อน้ำยางและผลิตยางแผ่นทั้งสองแห่งและดำเนินการระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญตามอำนาจหน้าที่
หรือไม่ อย่างไร

พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๓^๑
ได้ให้การรับรองสิทธิของบุคคลในการมีส่วนร่วมในการจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม โดยพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐^๒ ได้ให้การรับรอง
และคุ้มครองสิทธิของบุคคลที่จะดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

/ ซึ่งรัฐธรรมนูญ ...

^๑ มาตรา ๔๓ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทาง
ชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิถีการที่กฎหมายบัญญัติ

ฯลฯ

ฯลฯ

^๒ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐

มาตรา ๕ บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ

บุคคลมีหน้าที่ร่วมกับหน่วยงานของรัฐในการดำเนินการให้เกิดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมตามวาระหนึ่ง

ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๕๗^๓ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องคุ้มครอง บำรุงรักษา พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามกติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม^๔ ที่ได้ให้การรับรองสิทธิของบุคคล ในการดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐาน สูงสุด โดยรัฐจะต้องปรับปรุงในทุกด้านของสุขลักษณะทางสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมเพื่อบรรลุผล ในการทำให้สิทธิเหล่านี้เป็นจริงอย่างสมบูรณ์ หากสิทธิที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองดังกล่าวนี้ถูกละเมิด บุคคลก็ย่อมสามารถใช้สิทธิตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑^๕ ในการเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและต้องได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว ซึ่งเป็น หน้าที่ของรัฐที่จะต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด^๖

ผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ มีหน้าที่และอำนาจในการห้ามผู้หนึ่งผู้ใดก่อเหตุรำคาญ รวมทั้งการระงับเหตุรำคาญ ตลอดจนการดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษา บรรดาถนน ทางบก ทางน้ำ รางระบายน้ำ คู คลอง และสถานที่ต่าง ๆ ในเขตของตน ให้ปราศจากเหตุรำคาญ ซึ่งผลกระทบจากสถานประกอบกิจการ ██████████ และสถานประกอบกิจการ ██████████ ตามคำร้องนี้ มีลักษณะเป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข

/ พ.ศ. ๒๕๓๕ ...

^๓ มาตรา ๕๗ รัฐต้อง

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) อนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา พื้นฟู บริหารจัดการ และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชน และชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

^๔ กติกา ระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ข้อ ๑๒

๑. รัฐภาคีแห่งกติกานี้รับรองสิทธิของทุกคนที่จะมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตตามมาตรฐานสูงสุด เท่าที่เป็นได้

๒. ขั้นตอนในการดำเนินการโดยรัฐภาคีแห่งกติกานี้ เพื่อบรรลุผลในการทำให้สิทธินี้เป็นจริงอย่าง สมบูรณ์จะต้องรวมถึงสิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อ

ฯลฯ

ฯลฯ

(ข) การปรับปรุงในทุกด้านของสุขลักษณะทางสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรม

ฯลฯ

ฯลฯ

^๕ มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว

ฯลฯ

ฯลฯ

^๖ มาตรา ๕๓ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

พ.ศ. ๒๕๓๕^๗ จากการตรวจสอบปรากฏว่า เมื่อผู้ถูกร้องในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ได้รับเรื่องร้องเรียนจากผู้ร้องทั้งสอง เมื่อวันที่ ๙ มีนาคม ๒๕๖๓ และวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔ ได้ดำเนินการลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงและแจ้งให้สถานประกอบกิจการ ██████████ และสถานประกอบกิจการ ██████████ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาตามอำนาจหน้าที่ รวมทั้งมีคำสั่งให้สถานประกอบกิจการทั้งสองแห่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขปัญหาอีกครั้ง เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๖๔ และร่วมกับสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดนครศรีธรรมราช และสำนักงานสิ่งแวดล้อม ภาคที่ ๑๔ (สุราษฎร์ธานี) ให้คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อวันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๖๔ อีกทั้ง ผู้ถูกร้องได้มีการติดตามผลการแก้ไขปัญหาของสถานประกอบกิจการของทั้งสองแห่งตามอำนาจหน้าที่ ในชั้นนี้ เห็นว่าผู้ถูกร้องได้ดำเนินการระงับเหตุเดือดร้อนรำคาญตามอำนาจหน้าที่แล้ว จึงยังไม่อาจรับฟัง ได้ว่าผู้ถูกร้องมีการกระทำหรือการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้องทั้งสอง แต่อย่างไรก็ตาม เห็นควรยุติเรื่อง

อย่างไรก็ตาม แม้ในชั้นนี้ผู้ถูกร้องจะได้ออกคำสั่งตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อให้สถานประกอบกิจการทั้งสองแห่งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขเพื่อระงับเหตุเดือดร้อน รำคาญตามอำนาจหน้าที่แล้ว แต่จากข้อเท็จจริงที่พบว่า กระบวนการผลิตยางแผ่นอาจมีน้ำเสียที่มีสภาพ เป็นกรดซึ่งเกิดจากการล้างยางแผ่นและการล้างพื้นบริเวณที่ทำยางแผ่นไหลลงสู่บ่อบำบัดน้ำเสีย ซึ่งสถานประกอบกิจการ ██████████ มีน้ำเสียในบ่อปริมาณสูงเกือบถึงขอบบ่อและมีกลิ่นเหม็น และสถานประกอบกิจการ ██████████ มีท่อระบายน้ำที่สามารถระบายลงสู่คลองสาธารณะ และเคย ปล่อน้ำเสียลงสู่คลองสาธารณะจริง หากระบบบำบัดน้ำเสียดังกล่าวไม่ได้รับการจัดการที่ถูกต้อง

/ และมี ...

^๗ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๒๕ ในกรณีที่มีเหตุอันอาจก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงหรือผู้ที่ต้อง ประสบกับเหตุนั้นดังต่อไปนี้ ให้ถือว่าเป็นเหตุรำคาญ

(๑) แหล่งน้ำ ทางระบายน้ำ ที่อบน้ำ ส้วม หรือที่ใส่มูลหรือเถ่า หรือสถานที่อื่นใดซึ่งอยู่ในทำเล ไม่เหมาะสม สกปรก มีการสะสมหรือหมักหมมสิ่งของมีการเททิ้งสิ่งใดเป็นเหตุให้มีกลิ่นเหม็นหรือละอองสารเป็นพิษ หรือเป็น หรือน่าจะเป็นที่เพาะพันธุ์พาหะนำโรค หรือก่อให้เกิดความเสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๒) การเลี้ยงสัตว์ในที่หรือโดยวิธีใด หรือมีจำนวนเกินสมควรจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อ สุขภาพ

(๓) อาคารอันเป็นที่อยู่ของคนหรือสัตว์ โรงงานหรือสถานที่ประกอบการใดไม่มีการระบายอากาศ การระบายน้ำ การกำจัดสิ่งปฏิกูล หรือการควบคุมสารเป็นพิษหรือมีแต่ไม่มีการควบคุมให้ปราศจากกลิ่นเหม็นหรือละออง สารเป็นพิษอย่างพอเพียงจนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๔) การกระทำใด ๆ อันเป็นเหตุให้เกิดกลิ่น แสง รังสี เสียง ความร้อน สิ่งมีพิษ ความสิ้นสะเทือน ฝุ่น ละออง เหม่า เถ้า หรือกรณีอื่นใด จนเป็นเหตุให้เสื่อมหรืออาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

(๕) เหตุอื่นใดที่รัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

และมีประสิทธิภาพเพียงพอ อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชนได้ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับปริมาณการรับซื้อน้ำยางสดของสถานประกอบการทั้งสองแห่ง หากเป็นช่วงเปิดกรีดยางจะมีปริมาณน้ำยางสดมากกว่าช่วงปกติ ซึ่งสอดคล้องกับผู้ร้องที่ ๑ ที่ให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติมว่า ผลกระทบจากสถานประกอบการในช่วงฤดูกาลที่เปิดกรีดยาง คือช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนตุลาคม จะมีกลิ่นเหม็นมากกว่าปกติ และข้อมูลจากประชาชนที่พักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกับสถานประกอบการทั้งสองแห่งในระยะทางไม่เกิน ๑ กิโลเมตร ซึ่งให้ข้อมูลว่ากรณีที่มีลมพัดแรงหรือฝนตก ประชาชนยังคงได้รับผลกระทบด้านกลิ่นเหม็น กรณีดังกล่าวจึงอาจเชื่อได้ว่าการประกอบการของสถานประกอบการทั้งสองแห่งได้สร้างความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนหรือผู้อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง อันกระทบต่อสิทธิที่จะดำรงชีวิตในสิ่งแวดล้อมที่ดีและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ จึงเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เกิดการปรับปรุงในทุกด้านของสุขลักษณะทางสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมในการคุ้มครองสิทธิในสิ่งแวดล้อมที่ดีของประชาชน ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๐ และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ให้การรับรองและคุ้มครองไว้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจึงให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อนายกองคการบริหารส่วนตำบลบ้านนิคม (ผู้ถูกร้อง) ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) เพื่อดำเนินการ ดังนี้

๔.๑ กำหนดเงื่อนไขเพิ่มเติมท้ายใบอนุญาตประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพของสถานประกอบการ ██████████ และเร่งรัดการออกใบอนุญาตประกอบการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพให้แก่สถานประกอบการ ██████████ โดยกำหนดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตให้สถานประกอบการทั้งสองแห่ง^๔ มิให้มีการระบายน้ำเสียออกสู่ภายนอกสถานประกอบการ รวมทั้งอาจกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวสำหรับกิจการประเภทเดียวกันที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบด้วยตามความเหมาะสม

๔.๒ กำหนดแผนการตรวจสอบและติดตามการแก้ไขปรับปรุงสถานประกอบการ ██████████ และสถานประกอบการ ██████████ ให้เป็นไปตามคำสั่งของเจ้าพนักงานท้องถิ่นและ

/ คำแนะนำ ...

^๔ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕

มาตรา ๓๓ ...

ในการออกใบอนุญาตตามวรรคหนึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นอาจกำหนดเงื่อนไขโดยเฉพาะให้ผู้รับใบอนุญาตปฏิบัติเพื่อป้องกันอันตรายต่อสุขภาพของสาธารณสุขชนเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้โดยทั่วไปในข้อบัญญัติท้องถิ่นตามมาตรา ๓๒ (๒) ก็ได้

คำแนะนำของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเคร่งครัดและต่อเนื่อง เพื่อป้องกันผลกระทบหรือเหตุเดือดร้อน รำคาญต่อประชาชน ชุมชน และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในช่วงฤดูการเปิดกรีดยางหรือช่วงฤดูการ ที่มีฝนตกชุก ซึ่งอาจมีผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมมากกว่าช่วงปกติ รวมทั้งควรกำกับดูแลและติดตาม เฝ้าระวังกรณีที่สถานประกอบการ ████████ เคยปล่อยน้ำเสียลงสู่คลองสาธารณะ หากเกิดปัญหา ดังกล่าวขึ้นอีก จะต้องมีการตรวจสอบและป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและชุมชน อย่างเร่งด่วน และจะต้องมีการฟื้นฟูแหล่งน้ำสาธารณะที่ได้รับความเสียหายดังกล่าวด้วย

๔.๓ กำหนดกลไกการเฝ้าระวังหรือป้องกันเหตุเดือดร้อนรำคาญจากสถานประกอบการ ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับคำร้องนี้ เช่น จัดทำแผนการตรวจสอบสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ การสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เป็นต้น รวมทั้งให้ความรู้ สร้างความ เข้าใจและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการเหตุเดือดร้อนรำคาญหรือมลพิษที่ถูกต้องแก่ผู้ประกอบการ ทั้งนี้ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผู้ประกอบการ เครือข่ายภาคประชาสังคม ทุกภาคส่วน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้ามามีส่วนร่วมต่อไป

๕. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุม ด้านการคุ้มครองและมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๓๔/๒๕๖๔ (๙) เมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๖๔ จึงมีมติให้ยุติเรื่อง และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนิคม (ผู้ถูกร้อง) ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติ การสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๓๕ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๓) ตามข้อ ๔.๑ - ๔.๓ ของรายงานนี้ เพื่อดำเนินการต่อไป

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางปรีดา คงแป้น

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

